

**Ponència formativa per a l'acreditació de
responsables de grup**

Consideracions antropològiques i històriques

Dr. Francesc LLOP i BAYO
Antropòleg
Cap de Secció de Museus
Conselleria de Turisme, Cultura i Esport

CONSIDERACIONS ANTROPOLÒGIQUES

Finalitat del ritual

- Reconstruir la comunitat
- Integrar en el grup

La festa

- Origen mític
- Autor desconegut
- Estructura anual repetida
- Innovació anual

La festa

- Marcar el territori
- Separar el temps ordinari del festiu
- Reconstruir la comunitat

Ús del foc

- Tècnic? (Enllumenament, escalfament)
- Simbòlic? (Representació del misteri, de la divinitat)
- Signe de comunitat – Eix de les emocions col·lectives

La festa tòpica

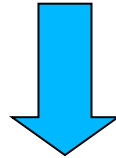
- Separació de la vida quotidiana
- Temps de desinhibició
- Inversió de papers socials

La festa valenciana

- Integració
- Construcció de la comunitat ideal
- Reinterpretació del passat
- Invenció del present i del futur

**Acte
pirotècnic**

- Espectacle?
- Tirar els diners?
- Forma antiga de fer festa?

**Ritual com
indicador**

**Patrimoni
immaterial**

- Regles pròpies
- Transmissió oral

- Teatre litúrgic en el temple
- Paralitúrgia processional

Origen històric

- Prohibicions
- Evolució tècnica
- Canvi dels costums

La colometa de la Pentecosta: origen de la cordà

- Documentada en 1359
- Formava part de la representació de la baixada de l'Esperit Sant
- Precedit de morterets disparats en el cimbori, per mostrar el poder de Déu

Foto Juan García i Estellés

La colometa de la Pentecosta: origen de la cordà

Després dels morterets, durant el “Veni Creator” descendia al creuer on estaven els apòstols, desplaçant-se per una corda, llançant coets i espurnes

La colometa de la Pentecosta: origen de la cordà

L'incendi de la Catedral el 21 de maig de 1469 marca la fi de la colometa

Els “Misteris” continuaran celebrant-se en la Catedral fins la prohibició del Concili de Trento

Foto Juan García i Estellés

La nit de l'albà a Elx

Efectes pirotècnics del Misteri que han eixit de la representació?

Foto: MINOTAURO

Foto: José Carlos DÍEZ

La cordà

- El control del caos
- El control del cos

Foto: Luz MARTÍN

Els dimonis i el bestiari

Sant Antoni

- Celebrat en hivern
- El dimoni, representació del mal

Foto: Luz MARTÍN

Els dimonis i el bestiari

Corpus Christi

- Processó general: la Festa de la Ciutat
- Roca Diablera – dimonis plens de coets (1640)
- Prohibició pirotècnica per seguretat: dansa simbòlica Moma

Fotos: Amics del Corpus

La despertà

- Delimitació del territori festiu
- Construcció del temps de la festa

Foto: Luz MARTÍN

La passejà

El foc dominat marca el camí sagrat

Foto: Luz MARTÍN

El calendari festiu

- Tradicionalment ritme de la natura
- Amb orígens en creences molt antigues
- Calendari cristià: reinterpretació cicles naturals
- Calendari modern: actualització calendaris antics (setmana de 7 dies, mesos irregulars, festes religioses...)
- **La festa és sempre un acte comunitari, no individual**

Ensenyar la pirotècnia

- Cada població, cada comunitat tenen ritmes propis
- Ensenyar a distingir-los
- Saber on posar-se
- Saber on mirar
- Compartir eixe coneixement